

Vischnaunca
Tujetsch

Protocol dalla 12. radunonza da vischnaunca

dils 29 d'october 2025

allas 19.00 en Halla plurivalenta Dulezi a Sedrun

**Protocol nr. 12 dalla radunonza da vischnaunca dils 29 d'october 2025 dallas
19.00 entochen allas 20.33 ella Halla plurivalenta Dulezi a Sedrun**

Presidi: Martin Cavegn (president communal)

Protocollista: Larissa Berther

Dumbravuschs: Silvio Schmid e Maurin Cavegn

Presents: 90

Perstgisas: neginas

Tractandas

1. Beinvegni e constataziuns
2. Protocol dalla radunonza da vischnaunca nr. 10 dils 9 d'avrel 2025
3. Protocol dalla radunonza da vischnaunca nr. 11 dils 21 da matg 2025
4. Approbaziun dalla revisiun totala dalla planisaziun locala e deliberaziun per mauns dalla votaziun all'urna dils 30 da november 2025 che cumpeggia:
  - Lescha da baghegiar
  - Plan da zonas e plan general da formaziun 1:2'000 Sedrun / Surrein / Cavorgia / Dieni / Rueras / Tschamut / Selva / Pass Alpsu
  - Plan da zonas e plan general da formaziun 1:15'000 Nord / Sid
  - Plan general d'avertura 1:2'000 Sedrun / Surrein / Cavorgia / Dieni / Rueras / Tschamut / Selva / Pass Alpsu
  - Plan general d'avertura 1:15'000 Nord / Sid
5. Approbaziun dils contracts da servitud per baghegiar la reit d'energia cun bischels ella via da Nalps en favur dalla Axpo
6. Orientaziuns
7. Varia

Tractanda 1   Beinvegni e constataziuns

Il president communal fa in cordial beinvegni a tuttas convischinas e tuts convischins sco era als commembers dalla cumissiun da gestiun tier la dudischavla radunonza da vischnaunca dil trienni 2023/2026.

Tractanda 2   Protocol dalla radunonza da vischnaunca nr. 10 dils 9 d'avrel 2025

Suenter ch'il protocol nr. 10 dils 9 d'avrel 2025 ei vegnius publicaus en nies feagl official La Tuatschina nr. 10 dils 16 da matg 2025, ein neginas protestas vegnidas inoltradas el decuors da 30 dis dapi la publicaziun. Il protocol ei cheutras approbaus.

Tractanda 3   Protocol dalla radunonza da vischnaunca nr. 11 dils 21 da matg 2025

Encunter il protocol nr. 11 dalla radunonza da vischnaunca dils 21 da matg 2025, publicaus en nies feagl official La Tuatschina nr. 11 dils 30 da matg 2025, ein neginas protestas vegnidas inoltradas el decuors da 30 dis dapi la publicaziun. Il protocol ei cheutras approbaus.

Tractanda 4   Approbaziun dalla revisiun totala dalla planisaziun locala e deliberaziun per mauns dalla votaziun all'urna dils 30 da november 2025 che cumpeglia:

- **Lescha da baghegiar**
- **Plan da zonas e plan general da formaziun 1:2'000 Sedrun / Surrein / Cavorgia / Dieni / Rueras / Tschamut / Selva / Pass Alpsu**
- **Plan da zonas e plan general da formaziun 1:15'000 Nord / Sid**
- **Plan general d'avertura 1:2'000 Sedrun / Surrein / Cavorgia / Dieni / Rueras / Tschamut / Selva / Pass Alpsu**
- **Plan general d'avertura 1:15'000 Nord / Sid**

Il president communal pren il plaid. En in empren pass dat el als convischins ed allas convischinas ina survesta generala davart la fatschenta. El declara a maun da cavazzins e d'in radi da temps ils motivs ed il cuntegn dalla revisiun totala dalla planisaziun locala e tgei ch'ins astgi spitgar da quella. Tier questa revisiun setracti ei d'ina mesira resp. d'ina obligaziun decretada tenor dretg federal e cantunal. Tenor la Regenza hagien vischnauncas sco Tujetsch in grond surpli da surfatschas en zona da baghegiar buca surbaghegiadas, las qualas savessen porscher spazi da habitar – cunzun per empremas habitaziuns.

Il president communal dilucidescha che culla revisiun totala che vegni oz presentada al pievel, hagian ins per lunsch ora buca contonschiu las directivas pretendidas dil cantun. Ei setracti dalla varianta che fetschi il pli pauc mal pusseivel als proprietaris da terren pertuccai. Mo era en quei scenari vegni ei a dar victurs e sperdidens.

Igl onn 2019 ha la suprastanza communal decidu per l'emprega ga davart la zona da planisaziun. Redeger - e cunzun translatar - la nova lescha da baghegiar per romontsch ha custau bia temps ed energia. Simon Caduff, il menader digl uffeci da baghegiar, ha giu la stentusa lavur da cumparegliar mintga damonda da baghegiar ch'ei vegnida inoltrada a basa dalla veglia e dalla nova lescha da baghegiar. Quei pil motiv che las decisiuns che vegnan pridas astgan buca cunterfar ni alla lescha da baghegiar actuala ni alla lescha revedida. Sin fundament da quei ha el communicau alla suprastanza communal ch'ei seigi problematic da dar lubientschas da baghegiar avon che la revisiun dalla planisaziun locala seigi buca approvada dalla Regenza.

Il svilup dil diember dalla populaziun ei decisiv. Ins sto saver rispunder la suandonta damonda: Con gronda astga la surfatscha dalla zona da baghegiar esser che sa vegnir surbaghegiada tenor il svilup dalla populaziun el decuors dils proxims 15 onns? Il president communal ei dil meini ch'ei fussi in'ortgadad da metter parcelas libras resp. buca surbaghegiadas ella zona d'agricultura e quei cunzun eifer ils vitgs.

Tenor il svilup dalla populaziun tunschess ina reserva da surfatschas buca surbaghegiadas dad 8'000 m² (ca. 12 suloms) pils proxims 15 onns. L'actuala revisiun dalla planisaziun locala preveda ina reserva dad 83'000 m² (ca. 125 suloms). Nus discurren cheu d'ina differenza da 75'000 m². Sche nus savein cuntentar la Regenza cun nossa proposta ei malcert.

Silsuenter surdat il president communal il plaid ad Esther Casanova, planisadra dil territori e commembra dalla cumissiun dil fatg independenta che ha accumpignau naven dall'entschatta la revisiun totala dalla planisaziun locala.

Dunna Casanova dat als convischins ed allas convischinas ina cuorta retrospectiva dil schabegiau. Ella regorda ils presents che l'exposiziun da cooperaziun hagi giu liug la primavera vargada naven dils 28 da mars entochen ils 28 d'avrel 2025 (30 dis). Eifer quei temps hagian 47 proprietaris da terren priu posiziun cun exprimer lur giavischs. Parallelmein ha la cumissiun dil fatg independenta purschiu uras d'audienza. 28 proprietariAs da terren han fatg diever da quella purschida. Dillas 66 objecziuns inoltradas han 27 saviu vegnir rispundidas positivamein, 31 objecziuns ein vegnidadas rispundidas a moda negativa, 6 objecziuns han saviu vegnir risguardadas parzialmein e da 2 objecziuns ei vegniu priu enconuschientscha.

La finamira dalla Regenza seigi ch'il spazi da surbaghegiar corrispundi al basegns dils proxims 15 onns. Era Esther Casanova fa attents sil svilup negativ ch'ei da spitgar en connex cul diember dalla populaziun. Impurtont seigi ch'ei regi in equiliber denter la surfatscha da baghegiar ed il diember dalla populaziun. Enteifer la revisiun totala ein las surfatschas da surbaghegiar

vegnidas sortidas tenor prioritads da disponibladad. Tschun parcelas ston vegnir mobilisadas enteifer 3 onns e las ulteriuras enteifer 8 onns.

Priu il cass che la fatschenta vegnessi approvada a caschun da questa sera, vegness en in secund pass aunc inaga votau davart la fatschenta all'urna ils 30 da november 2025. Pér lu vegness la revisiun totala dalla planisaziun locala examinada e – tut tenor – approvada dalla Regenza cantunala. Quei process cuzzass allura circa dus onns.

Silsuenter dat Esther Casanova puspei il plaid al president communal. Lez accentuescha aunc inaga che nossas reservas da terren da baghegiar seigien massivas e stoppien exnum vegnir reducidas per contonscher las directivas dil cantun.

Debatta d'entrada

Dus convischins prendan il plaid e supplicheschan la suprastonza communal da publicar lur votums cun indicaziun dil num.

Guido Friberg prelegia siu votum als presents:

*Preziau president communal,
preziada commembra, stimai commembers da suprastonza
preziada Esther sco cussegliaadra
preziadas convischinas e convischins*

Jeu sundel empau surstaus cun tgei tempo la revisiun totala dalla planisaziun locala duei tuttenina vegnir approvada dil pievel. Dapi varga tschun onns lavura la suprastonza vid quei project, senza involver grondamein il pievel. Ed uss duei il pievel decider enteifer 1 meins e miez davart quella impurtonta fatschenta.

El messadi scriva la suprastonza sco plaid final: "Ei setracta d'in project equilibrau, nua ch'ins ei sespruaus da risguardar aschi bein sco pusseivel ils giavischs dils pertuccai cun observar ils interess publics."

Quella conclusiun saiel jeu buca parter ed jeu prendel bugen la caschun da prender posiziun tier dus temas essenzials.

- 1. Il process dalla revisiun*
- 2. Il resultat buca cuntenteivel*

1 Process dalla revisiun

La suprastonza ha adina communicau da menar atras la revisiun en moda transparenta e cun involver il pievel el process. Per garantir ina revisiun objectiva e senza pregiudizis ha ella eligiù ina cumissiun dil fatg independenta.

*La suprastonza scriva el messadi ch'ella ha luvrau vid la purificaziun dalla revisiun naven dil 3. quartal 2021 entochen igl 1. quartal 2025, pia 3 onns e miez. En quels onns ei vegniu luvrau davos escha serrada senza encurir il contact culs direct pertuccai, ni silmeins buca cun tuts pertuccai dalla revisiun. Jeu havessel spitgau sco lavur seriusa dalla suprastonza communal sch'ella vess en quella fasa contactau tuts possessurs per eruir tgei basegns e tgei intenziuns ch'ils possessurs han cun lur parcelas. Jeu sundel perschadius ch'entras tals discuors vess ei dau sligiazions che havessen simplificau la lavur. Quella fetg impurtonta procedura ei vegnida munchentada, segir per part. Autras vischnauncas han fatg quella lavur minuziusamein e cun success. **En Tujetsch ha l'empreda fetg impurtonta cooperaziun muncau davart dalla suprastonza communal.***

Il 28-3-2025 suonda l'empreda exposiziun da cooperaziun per tuts possessurs e convischins. La revisiun elaborada el zuppau vegn publicada. Convischins e possessurs ein stai avon fatgs fini ed han stuiu constatar enqual surprendenta decisiun dalla suprastonza communal. Tut tgi che ha giu interess ni ei staus pertuccaus ha astgau menar in discuors cun la cumissiun dil fatg independenta ed ha era astgau prender posiziun enteifer quei relativamein cuort temps.

*Duront in miez onn ein giavischs ed objecziuns vegni tractai. Jeu supponel che quei ei succediu en ina empreda fasa entras la cumissiun dil fatg independenta cun lur recumandaziuns ed en ina secunda fasa entras la suprastonza communal. Displascheivlamein ha la suprastonza communal buca dau la pusseivladad a tuts pertuccai da s'inscuntrar suenter la fasa da cooperaziun, schegie che quei giavisch ei vegnius inoltraus expressivamein. In agir da pauc respect. **La cooperaziun ei vegnida sclausa.***

*La risposta tier las objecziuns ei buca vegnida communicada el 3. quartal 2025 sco la suprastonza scriva el messadi, mobein pér cul mail dils 9-10-2025, pia in di avon che la publicaziun dalla radunonza communal cun messadi ei succedida. Ei ha pia dau negina pusseivladad da prender posiziun tier la risposta dalla suprastonza communal. **Ina cooperaziun ei danovamein vegnida sclausa.***

*Sin fundament dall'empreda cooperaziun publica ha ei tenor rapport tuttina dau entginas midadas essenzialas ed autras objecziuns han buca anflau suatientscha. **Ina secunda exposiziun da cooperaziun fuss stada indicada.** Ina tala era gie era prevedida provisoriamain dalla suprastonza communal.*

La suprapostanza communal ha informau repetidamein da viver trasparenza e cooperaziun en quella impurtonta fatschenta. Sin fundament da mias explicaziuns ei quella buna intenziun vegnida sclausa repetidamein, ord tgei motivs era adina.

La suletta fasa da cooperaziun ei stada dils 28-3 entochen ils 28-4-2025, pia sulet 1 meins.

Sin fundament dil resultat publicau havessel jeu spitgau aunc ina secunda exposiziun da cooperaziun publica per eliminar differenzas e per madirar la fatschenta.

2 Resultat dalla revisiun

Il rapport dalla planisaziun e cooperaziun ei medemamein vegnius publicaus ils 10-10-2025. Quei rapport muossa enqual midada essenziala, denton per part era argumentaziuns che cunterdian ed objecziuns ch'ei buca vegnidas implementadas.

Jeu selubeschel da dilucidar in pèr exempels concrets.

Exempel 1

*Il quartier Bugnei/Niriel vegn taxaus en quei rapport sut punct 5.3 sco bein colligiaus culs mieds publics e l'infrastructura principala ed adattaus sco quartier attractiv da habitar. Ord quei motiv duein las reservas vegnir mobilisadas. L'indicaziun da habitonts da 30 persunas pertucca mo Bugnei. Ils habitonts da Niriel vegnan insumma buca indicai schegie che Niriel ei in quartier habitaus da biaras persunas indigenas (sul polisch dapli che 80 persunas). Il medem quartier Bugnei/Niriel vegn sut punct 6.1 da quei rapport tuttenina taxaus sco **territori perifer** e sil medem livel sco Cavorgia, Surrein, Selva e Tschamut. **Ina cuntradiziuon eclatanta e che cunterfa diltuttatfatg alla realitad.***

La finala vegn exxonau en quei quartier principalmein dad in sulet possessur indigen, la Loretz SA, tut il terren cun ina argumentaziun pauschala e fallida, schegie l'objecziun ella fasa da cooperaziun ei stada fundada cun ina proposta da discussiun. Ei setracta cheu da duas parcellass.

L'emprema parcella 1017 ha la Loretz SA acquistau igl onn 1979. Il senn ei staus da segirar terren da baghegiar per ils possessurs e collaboraturs dall'interpresa. El decuors dils onns 1980 – 2008 ei vegniu baghegiu en tut 4 casas, las qualas vegnan aunc oz habitadas da famiglias indigenas. Il rest dalla parcella munta aunc bien 2'600 m². Dasperas ha Loretz SA acquistau muort l'activitad silla parcella 1017 igl onn 2005 gest cunfinont la parcella 1015.

Omisduas parcellass duein survir era egl avegnir al medem intent, habitadi per indigenas. Loretz SA ha mai vuliu surbaghegiar quellas parcellass cun habitaziuns secundaras. Cul resultat dad oz proponius dalla suprapostanza communal fass quei bein stau pli prudent e vess probablamein purtau a cuorta vesta in bi gudogn. Oz seresulta enstagl in grond donn finanziel.

Omisduas parcelas ein colligiadas, han adina pagau contribuziuns per l'avertura ed ein madiras da surbaghegiar.

Per la surfatscha ch'ei suttamessa alla canera vein nus tunschiu maun per ina soluziun. La suprastonza scaffescha cun sia decisiun era ina largia el territori da baghegiar. Quei cunterfa alla finamira d'ina revisiun dil territori.

La decisiun dalla suprastonza dad exzonar tut las parcelas el quartier Niregl en possess dalla Loretz SA ei ina trumpada.

D'ina vart exzonescha la suprastonza communal terren colligiau en possess indigen, adina staus destinaus ord atgna veglia per intent da habitar indigen. Da l'otra vart ha la suprastonza decidiu da schar en zona, gest dasperas, la gronda part dalla parcella dils artavels dalla dunna Wicki, pia en possess da persunas senza colligiamet cun Tujetsch. Exzonau vegn cheu sulet la part digl Uaul Pign che sa buca vegniu surbaghegiada. En zona restan bien 4'200 m².

La suprastonza fa adina puspei attents allas habitaziuns per indigens che mauncan. La davosa comunicaziun davart quei tema ei staus publicaus ella Quotidiana dils 17-10-2025. Culla revisiun presentada vegn quella schanza munchentada. La suprastonza communal ha tralasciau dad anflar sligiazziuns cun buca discuorer directamein cun possessurs e convischins che vivan, lavuran e s'engaschan en Tujetsch e che han pliras gadas plazzau il giavisch da discuors, senza success.

Exzonar terren en quartiers attractivs en possess dad indigens ed el medem mument laschar en zona el medem quartier terren cun pli grondas surfatschas en possess da jasters ein ina decisiun cuntradictoria e segna d'ina politica pauc consequenta e palpabla. Co lein nus motivar nos vegnentsuenter da star e s'engaschar in di cheu en nossa regiun?

Jeu saiel buca s'imaginar che la cumissiun dil fatg independenta stat davos la sligiazziun uss publicada. Ils signals ein stai auters e jeu fassel fetg surstaus. Jeu pretendel dalla suprastonza communal ord motivs da trasparenza che la cussegliaziun dalla cumissiun dil fatg independenta vegn comunicada silmeins als pertuccai e che la suprastonza pren claramein posiziun schebein ella ha suandau la cussegliaziun dil fatg ni ord tgei motiv buc.

Exempel 2

Culla revisiun vegn la zona dil center engrondida massivamein encunter vest e sid dil quartier Mira, denton mo pil territori sut la via cantunala. La motivaziun persunter saiel jeu buca suandar:

- 1. Il basegns d'engrondir la zona dil center ei in summa buca daus. La zona actuala denter il baghetg dalla Banca Cantunala Grischuna e la Residenza Dulezi ei dapi onns surbaghegiada mo per la mesadad. Ei regia negina ni pauca damonda per stizuns ni autras purschidas per liung dalla via cantunala. Quei ei in bi siemi, denton la realitad ei tut in'otra.*
- 2. La zona dil center porta ina gronda restricziun el diever dil terren. Ord tgei motivs vulan ins restrenscher ulteriuras parcellas? Sco cumparegliaziun vegnan suenter la fasa da cooperaziun diversas parcellas cun hotels buca restrenschidas pli en lur diever. Cheu ha la suprastonza communal currigiu sia decisiun primara.*
- 3. Sch'il basegns d'ina zona dil center ei indicada tenor la suprastonza communal, daco vegn quella buca extendida el nord dalla via cantunala per liung dalla zona actuala? Quei dess ina zona pli cumpacta e logica.*

Exempel 3

*Enten sefatschentar pli da rudien cun la materia da planisaziun ei dau en egl che la revisiun presentada cunterfa ad ina maxima principala d'ina revisiun. **Novas parcellas astgan da principi buca vegnir enzonadas aschiditg che la vischnaunca sto reducir sias zonas.** Ei fa surstar che la suprastonza communal ha decidu dad enzonar pliras parcellas che sesanflan oz buc en zona (p.ex. a Rueras ni a Camischolas) ed el medem mument dad exzonar diversas parcellas da silmeins aschi buna qualitat.*

Resumaziun

La cooperaziun per convischinas e possessurs ei stada minimala e pliras gadas ei quella vegnida exclaussa sco descret.

Il resultat ei buca madirus e cuntegn plirs puncts che basegnan ina remedura. Ord quei motiv fa ei negin senn dad entrar ella tractaziun da detagl. Quei strapazzass il temps dils presents questa sera.

La cumissiun dil fatg ei vegnida introducida sco organ independent per prevegnir a decisiuns partischontas e tractament inegal. Tier certas propostas fatgas dalla suprastonza communal eis ei da dubitar che las recumandaziuns dalla cumissiun dil fatg independenta ein surpridas e quellas fussen probabel da curreger.

Ei dat negin motiv da far uss tala prescha cun questa revisiun. Igl entir pievel ha il dretg da decider d'ina revisiun madira e bein ponderada pil beinstar dalla populaziun da Tujetsch.

Preziadas convischinas e convischins

Ord quei motiv fetschel jeu la suandonta proposta davart il proceder:

Jeu proponel da refusar la deliberaziun dalla tractanda (Rückweisungsantrag) e dad obligar la suprastanza communal d'instradar ina secunda exposiziun da cooperaziun.

Preziadas convischinas e convischins,

Jeu engraziel per Vossa atenziun e sperel dad haver perschuadiu Vus da sustener la proposta.

Jeu supplicheschel la suprastanza communal, sche negin convischin pren il plaid, da schar votar immediat da tala proposta.

Il president communal sincerescha sina quei che la suprastanza communal hagi survegniu l'incumbensa dalla Regenza d'emprem reducir la surfatscha dil terren che secatta ella periferia. Las parcelas nr. 1015 e 1017 en proprietad dalla firma Loretz SA ein pia pertuccadas dalla pretensiun cantunala.

Plinavon hagian ils proprietaris da terren pertuccai survegniu avunda peda da prender envesta dils plans. Gest pil motiv che la suprastanza communal hagi buca vuliu survegnir la renfatscha ch'ins seigi partischonts, seigi la cumissiun independenta cun treis personas neutralas vegnida instradada ed incaricada culla procedura da cooperaziun.

Tenor il president communal sappien ins aunc far numerusas proceduras da cooperaziun – alla fin seigi ei la suprastanza communal che stoppi tenor dretg deplorablamein prender las decisiuns e quei seigi veramein buc ina bial'incarica.

Esther Casanova fa attents che suenten l'approbaziun dalla revisiun all'urna sappi vegnir recurriu alla Regenza enteifer 30 dis duront l'exposiziun da recuors.

Ei stoppi denton esser pertschart als proprietaris da terren che las reservas stoppien vegnir reducidas. Quei seigi la consequenza dils davos onns, nua che grondas – e cunzun memia biaras - surfatschas seigien vegnidas enzonadas ella vischnaunca da Tujetsch.

Guido Flepp s'exprima e sedamonda sche quei squetsch vegni propi dil cantun ni derivi d'ina persona en vischnaunca che vegli per tut prezi realisar la revisiun ord spir agen interess. Ei vegni buc tschintschau culs proprietaris da terren. Plinavon exprima el sia malcontentientscha davart ina persona che lavuri tier la vischnaunca e s'engaschi medemamein ella politica locala.

Convischin Guido Friberg pren aunc inaga il plaid e declara ch'els seigien prompts d'encurir sliigiaziuns ensemen culla suprastanza communal.

Il president communal accentuescha che la suprastanza communal seigi sulettamein responsabla per las decisiuns. La cumissiun dil fatg independenta ageschi sco intermediatura ed emprovi da tschercar slihaziuns culs proprietaris da terren – buc la suprastanza.

Silsuenter surdat il president communal il plaid al convischin André Schmid, il qual ha medemamein preparau in pareri.

André Schmid prelegia il suandont:

Preziau signur president, preziai commembers dalla suprastanza communal

Preziadas convischinas, preziai convischins

La revisiun totala dalla planisaziun locala ei per ina vischnaunca quasi in project da generaziun. La davosa revisiun totala datescha digl onn 2008. Secapescha ch'ei dat adina puspei basegns per revisiuns parzialas, denton ina revisiun totala ei per tuts involvai ina caussa fetg pretensiusa cun bia engaschi e lavur. Quei fatg documentescha era il liung temps da rodund 6-7 onns dapi ch'ins ha iniziou quella revisiun.

Ina dallas proceduras finalas ed impurtontas ei segiramein era la procedura da consultaziun. Tut tgi che ha possess resp. schischom en vischnaunca ei pertuccaus da quella revisiun e sa aschia s'exprimer. Era nus essan pertuccai.

Gia igl onn 2018 havein nus inoltrau in giavisch alla vischnaunca per ina correctura dil plan zonal giu Cavorgia. Tier la procedura da consultaziun havein nus inoltrau nies giavisch per midar la zona dil curtin che sesanfla il mument en la zona d'agricultura en la zona per baghetgs pigns e curtins (art. 35, lescha da baghegiar). Jeu sun s'entupaus cun la cumissiun (Gieri Caviezel, advocat, Esther Casanova, planisadra e Walter Deplazes, inschignier) e tuts han confirmau che quei seigi da curreger. La zona d'agricultura seigi la fallida zona per quei curtin. Plinavon havein nus giu il giavisch d'engrondir in tec (ina sdrema) la zona da baghegiar. Nus essan bia giu Cavorgia e gudin cunzun il curtin. Nus nezegein adina l'entrada da surengiu. A vesta d'ina renovaziun dalla casa lessan nus era migliorar in tec igl access e reconstruir il balcun ch'ins vesa sin quella fotografia da varga 100 onns (mussau fotografia). La cumissiun ha lu manegiau d'engrondir aunc in tec dapi la part dalla zona da baghegiar - quei che nus havein bugen priu encunter. Aunc quei di ha la planisadra Esther Casanova tarmess tier a mi in mail cun lur proposta.

Plinavon havein nus era contactau il cantun e vuliu saver da lezza vart sche nies curtin cun l'entira historia s'audi en ina zona d'agricultura. Per tuts eis ei stau ina clara situaziun. Il curtin

seigi ella fallida zona e quei fatg seigi da curreger alla proxima caschun, respectiv revisiun dil plan zonal.

Cura che nus havein retschert la decisiun dalla suprastanza communal partenent nos giavischs essan nus stai trumpai ed desillusiunai.

La remarca ei stada la suandonta:

Sin nossa proposta vegni ei buc entrau. Il curtin resti sco tochen da cheu ella zona d'agricultura. Il nez actual gaudi schurmetg d'existenza (Bestandesschutz). Era cheu essan nus s'informai. Enzatgei ch'ei falliu - era sche quei exista dapi decennis - sto vegnir currigiu. La zona sto corrispunder al nez dalla parcella.

Sin fundament da quella decisiun hai jeu giavischau in discuors cul president communal. Il venderdis vargau essan nus lu seconferi via online en presenza dil president communal, dad Esther Casanova e Simon Caduff.

Tenor il president communal seigi igl argument principal daco che la suprastanza communal hagi decidiu encunter la proposta dalla cumissiun ch'ins hagi vuliu tractar tuts tuttina. Ulteriuras 7-8 damondas seigien stadas cun il medem intent. Ina ha el menziunau e tier l'otra ha el sulettamein numnau igl uclaun. Jeu hai lu examinau quei e stuiu constatar che omisdus cass ein insumma buca cumparegliabels cun nossa situaziun. Tier in cass setracta ei d'ina parcella ch'ei buca colligiada cun la casa e tier l'otra tier ina parcella ch'ei tochen avon entgins onns vegnida nezegiada per l'agricultura. Pia insumma buca da cumparegliar. Quei hai jeu era communicau al president communal.

Jeu vegnel alla fin: El pareri extendiu ei il nez dalla planisaziun vegnius descrets. Lubi a mi da leger avon 3 construcziuns che pertuccan Cavorgia:

«Die bestehenden Wohn- und Ferienhäuser sowie der Landwirtschaftsbetrieb sollen weiterentwickelt werden können.» e lu «Die bestehenden, vor dem Inkrafttreten des Zweitwohnungsgesetzes schon bestandenen Wohnhäuser haben keine Nutzungsbeschränkung und können sowohl als Erst- wie auch als Zweitwohnung genutzt, erneuert oder massvoll erweitert werden. Mit diesen Entwicklungsmöglichkeiten besteht in Cavorgia eine angemessene Perspektive.»

En nies cass da plidar da perspectivas ch'ins vul possibilitar ei buca gest la dretga descripiun. Nus sefatschentein d'ina renovaziun senza midar il maletg e character dalla casa cun far pintgas adattaziuns. Sch'ei dat buc ina midada stuein nus era quintar che la vischnaunca vegni proximamein a pretender da nus da baghegiar anavos il plaz da seser, la pintga casetta da curtin ed il pign bogn, il qual vegn nezegiaus fetg da nos affons.

Sut quellas circumstanziass vegn ei ad esser grev da motivar nos affons da surpender in di nossa casa cul medem plascher e sentiments sco quei che nus havein il mument. Nus carezein Cavorgia.

Per buca mo stuer sedar giu cun nossa singula damonda sustegnel jeu la proposta da Guido Friberg. Prendi aunc ina gada la peda da reponderar las paucas damondas da consultaziun, cunzun leu nua che la suprastanza communal ha buca dau suatientscha allas propostas dalla cumissiun.

Tgunsch vegn ei ad esser mo fetg paucs cass. Era autras caussas san vegnir reponderadas. Ei vala la peina.

En cass che la radunonza da vischnaunca dat buca suatientscha alla proposta da Guido Friberg, vegn jeu a selubir da far ina proposta per la midada menziunada ed argumentada.

Jeu engraziel fetg per Vies sustegn.

Suenter haver prelegiu siu votum fa André Schmid ulteriuras remarcas. D'ina vart hagi Guido Monn, genau e quinau dad André, stuiu prender stgisa duront la tractaziun da quei cass a caschun dalla seduta da suprastanza. Quei seigi stau in sbagli ed havess tut tenor situaziun saviu haver in'influenza positiva silla decisiun en connex cun sia damonda a Cavorgia.

Lu menziunescha el ch'el hagi il sentiment che la decisiun sebasei sill'aversiun persunala dil president communal enviars el e sia famiglia.

Il president communal seriscuda e declara che las decisiuns che vegnien pridas en suprastanza communal segien mai motivadas d'interess persunals. El ei surtaus ch'ins sappi insumma far talas pretensiuns. La finamira e l'obligaziun dalla suprastanza communal seigi d'esser consequents e da tractar tuts tuttina.

Votaziun

La radunonza da vischnaunca decida enteifer la debatta d'entrada cun 62 encunter 14 vuschs da refusar la deliberaziun dalla tractanda e d'obligar la suprastanza communal d'instradar ina secunda exposiziun da cooperaziun.

Il president communal declara cuortamein ils proxims pass dalla procedura, damai ch'ins seigi buc entrai ella tractaziun: Proximamein vegni instradau ina secunda procedura da cooperaziun. Prevedentamein vegn il project suttamess alla radunonza da vischnaunca el decuors dalla primavera 2026.

Esther Casanova ed il president communal partan il meini ch'ei seigi ina sfida da luvrar ora ina proposta che cuntenti schebein ils proprietaris da terren ed era la Regenza dil cantun Grischun.

Tractanda 5   Approbaziun dils contracts da servitud per baghegiar la reit d'energia cun bishchels ella via da Nalps en favur dalla Axpo

Il president communal declara als convischins ed allas convischinas la situaziun da partenza. L'Axpo haveva inoltrau la damonda per astgar metter la lingia da tensiun ella Via da Nalps. El fratemp ei la lingia gia bunamein vegnida tschentada cumpletamein e las lavurs vegnan beingleiti ad esser terminadas. Las suandontas parcelas ein stadas pertuccadas: nr. 3029, 2923, 1882, 117, 3028 e 2700. La suprastonza communal haveva dau suatientscha alla damonda dall'Axpo, damai che l'indemnisaziun da lezs temps muntava a pli pauc che frs. 80'000.00. L'Axpo ha da sia vart augmentau la tariffa per meter quadrat e declarau ch'ella seigi prompta da pagar quell'indemnisaziun. Secapescha che la suprastonza communal ha buc intervegniu sin fundament da quella voluntad. Quei ha denton giu per consequenza che l'indemnisaziun muntava niev sur frs. 100'000.00 e per quei motiv presenta la suprastonza communal oz quella fatschenta a caschun da questa radunonza da vischnaunca.

Debatta d'entrada

Negin convischin pren il plaid.

Votaziun

La radunonza da vischnaunca approbescha unanimamein ils contracts da servitud per las parcelas nr. 3029, 2923, 1882, 117, 3028 e 2700 en la summa dall'indemnisaziun totala da frs. 106'303.46.

Tractanda 6   Orientaziuns

Il president communal orientescha che la proxima radunonza da vischnaunca vegni ad haver liug la mesjamna, ils 12 da november 2025. Leu vegni sulettamein tractau il preventiv communal pigl onn 2026.

Tractanda 6   Varia

Neginas convischinas e convischins prendan il plaid sut varia.

Il president communal engrazia per la presenza, la participaziun e la confidanza. El siara la radunonza da vischnaunca allas 20.33 uras e giavischa in bien retuorn a casa.

Protocollista:
Larissa Berther

President communal:
Martin Cavegn